

ЗІГМУНД ФРОЙД УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНА

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою університету

Протокол № 8 від
«31» липня 2024 р.

ОСНОВИ КЛІНІЧНОЇ СУПЕРВІЗІЇ

СИЛАБУС

Освітній рівень: Другий (магістерський)

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність 053 Психологія

Освітньо-професійна програма "Психологія"

Статус дисципліни: вибіркова

Форма навчання: денна

<u>Форма навчання</u>	<u>Курс</u>	<u>Семестр</u>	<u>Лекції (год.)</u>	<u>Практичні (год.)</u>	<u>Самостійна робота студента (год.)</u>	<u>Разом (год.)</u>	<u>Залік (сем.)</u>
<u>Денна</u>	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>20</u>	<u>20</u>	<u>80</u>	<u>120</u>	<u>2</u>

1. Загальна інформацію про викладача (лектора, асистента).

Клименко Іван Сергійович

Кандидат психологічних наук, завідувач кафедри психології ЗФУУ

Контактна інформація: e-mail: neffalimm@gmail.com

2. Назва, код дисципліни і кількість кредитів

На вивчення навчальної дисципліни «Основи клінічної супервізії» відводиться **120** годин **4** кредити ЄКТС.

3. Час і місце проведення навчальної дисципліни

Вивчення здійснюється протягом 2 семестру на 1-ому курсі навчання.

Програма навчальної дисципліни складається з 4 змістових модулів.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Курс «Основи клінічної супервізії» є складовою частиною дисциплін фахового циклу нормативного блоку, його вивчення передбачає розв'язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки висококваліфікованих фахівців – магістрів психології, формування у студентів базових знань та практичних навичок щодо проведення клінічної супервізії в контексті психологічної допомоги. Формування компетенцій аналізу професійної діяльності, розвитку рефлексії та підвищення якості надання психологічних послуг.

Пререквізити:

Для ефективного засвоєння дисципліни «Основи клінічної супервізії» студенти повинні мати знання з наступних предметів:

- Клінічна психологія. Клінічна психодіагностика – базові навички діагностики психічного стану пацієнтів.
- Загальна та диференційна психопатологія – розуміння основних психічних розладів та методів їх корекції.
- Етичні, практичні та правові засади роботи психолога – знання етичних норм та професійних стандартів у роботі психолога.
- Доказова практика в психології і психотерапії – методи оцінки ефективності супервізії та терапевтичних втручань.
- Фундаментальні принципи нейронаук та психогенетики – нейропсихологічні аспекти, що можуть впливати на супервізійний процес.

Постреквізити:

Після завершення дисципліни студенти зможуть застосовувати отримані знання у таких предметах та професійних практиках:

- Практика під супервізію – застосування набутих навичок у реальній роботі з пацієнтами під наглядом досвідченого психолога.
- Переддипломна практика зі спеціальності «Психологія» – використання супервізійного підходу у виконанні дипломної роботи.

- Кризові інтервенції в психологічній практиці – використання супервізійного аналізу для підтримки ефективності втручань.
- Травмотерапія та кризове консультування – застосування супервізії у роботі з травмованими пацієнтами.
- Науковий семінар – аналіз сучасних підходів до клінічної супервізії у психології та психотерапії.

5. Характеристика навчальної дисципліни

Програма з дисципліни «Основи клінічної супервізії» призначена для здобувачів освіти закладів вищої освіти України і є вибірковою дисципліною. Згідно навчального плану підготовки психологів за освітньо-кваліфікаційним рівнем «Магістр», вивчення навчальної дисципліни здійснюється на 1 курсі (денна форма навчання), на вивчення якої відводиться 120 годин.

6. Призначення навчальної дисципліни.

Навчальна дисципліна орієнтована на забезпечення компетентності майбутніх психологів, шляхом глибокого оволодіння знаннями з компетентностей щодо базових знань та практичних навичок щодо проведення клінічної супервізії в контексті психологічної допомоги. Формування компетенцій аналізу професійної діяльності, розвитку рефлексії та підвищення якості надання психологічних послуг.

7. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є надання здобувачам освіти базових знань та практичних навичок щодо проведення клінічної супервізії в контексті психологічної допомоги. Формування компетенцій аналізу професійної діяльності, розвитку рефлексії та підвищення якості надання психологічних послуг.

8. Завдання вивчення дисципліни

- Ознайомлення з концепцією клінічної супервізії, її видами та методами.
- Формування навичок ефективного аналізу клінічних випадків.
- Відпрацювання комунікативних стратегій у процесі супервізії.
- Ознайомлення з етичними та професійними стандартами супервізійної практики.
- Розвиток саморефлексії та професійного зростання супервізанта.

8.1 Очікувані результати навчання

У результаті вивчення дисципліни «Основи клінічної супервізії» студенти повинні

Знати:

- Основні концепції та моделі клінічної супервізії.
- Методи та техніки супервізійного аналізу.
- Етичні та правові аспекти супервізійної діяльності.
- Роль супервізії у підвищенні якості психологічної допомоги.

Уміти:

- Організовувати та проводити супервізійні сесії.
- Аналізувати та рефлексувати професійну діяльність у процесі супервізії.
- Використовувати різні методи надання зворотного зв'язку.
- Дотримуватися етичних стандартів у супервізійній практиці.

9. Зміст навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Основи клінічної супервізії» складається з двох змістовних модулів:

Модуль 1. Теоретичні основи клінічної супервізії

- Поняття та мета клінічної супервізії.
- Історичні аспекти розвитку клінічної супервізійної практики.
- Основні моделі та підходи у клінічній супервізії (психодинамічний, когнітивно-поведінковий, інтегративний тощо).
- Види супервізії: індивідуальна, групова.

Модуль 2. Супервізійний процес та його особливості

- Структура та етапи проведення клінічної супервізійної сесії.
- Методи та техніки клінічної супервізійної роботи.
- Використання рефлексивного аналізу у супервізії.
- Супервізія як засіб профілактики професійного вигорання.

Модуль 3. Етичні та правові аспекти супервізійної діяльності

- Принципи етики та конфіденційності у супервізії.
- Взаємодія супервізора та супервізанта.
- Правові аспекти проведення супервізії у сфері психічного здоров'я.

Модуль 4. Практичні аспекти супервізії

- Аналіз клінічних випадків.
- Використання кейс-методу у супервізії.
- Формування навичок конструктивного зворотного зв'язку.
- Вплив супервізії на професійний розвиток спеціаліста.

10. Структура залікового кредиту з дисципліни

Назви змістовних модулів, лекційних тем і тем практичних занять	усього	л	пр	с.р.
1	2	3	4	6
Тема 1. Поняття та мета клінічної супервізії.	10	2	2	6
Тема 2. Історичні аспекти розвитку клінічної супервізійної практики.	10	2	2	6
Тема 3. Основні моделі та підходи у клінічній супервізії (психодинамічний, когнітивно-поведінковий, інтегративний тощо).	10	2	2	6
Тема 4. Види клінічної супервізії: індивідуальна, групова.	9	2	1	6
<i>Разом за змістовним модулем 1</i>	<i>39</i>	<i>8</i>	<i>7</i>	<i>24</i>
Тема 5. Структура та етапи проведення клінічної супервізійної сесії.	9	2	1	6
Тема 6. Методи та техніки клінічної супервізійної роботи	7	1	1	5
Тема 7. Використання рефлексивного аналізу у супервізії.	7	1	1	5

Тема 8. Супервізія як засіб профілактики професійного вигорання.	7	1	1	5
<i>Разом за змістовним модулем 2</i>	<i>30</i>	<i>5</i>	<i>4</i>	<i>21</i>
Тема 9. Принципи етики та конфіденційності у супервізії.	7	1	1	5
Тема 10. Взаємодія супервізора та супервізанта.	7	1	1	5
Тема 11. Правові аспекти проведення супервізії у сфері психічного здоров'я.	7	1	1	5
<i>Разом за змістовним модулем 3</i>	<i>21</i>	<i>3</i>	<i>3</i>	<i>15</i>
Тема 12. Аналіз клінічних випадків.	7	1	1	5
Тема 13. Використання кейс-методу у супервізії.	7	1	1	5
Тема 14. Формування навичок конструктивного зворотного зв'язку.	7	1	1	5
Тема 15. Вплив супервізії на професійний розвиток спеціаліста.	7	1	1	5
<i>Разом за змістовним модулем 4</i>	<i>28</i>	<i>4</i>	<i>4</i>	<i>20</i>
<i>Залік</i>	<i>2</i>		<i>2</i>	
Усього, годин	120	20	20	80

11. Самостійна робота студента

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	Поняття та мета клінічної супервізії.	6
2	Історичні аспекти розвитку клінічної супервізійної практики.	6
3	Основні моделі та підходи у клінічній супервізії (психодинамічний, когнітивно-поведінковий, інтегративний тощо).	6
4	Види клінічної супервізії: індивідуальна, групова.	6
5	Структура та етапи проведення клінічної супервізійної сесії.	5
6	Методи та техніки клінічної супервізійної роботи	5
7	Використання рефлексивного аналізу у супервізії.	5
8	Супервізія як засіб профілактики професійного вигорання.	5
9	Принципи етики та конфіденційності у супервізії.	5
10	Взаємодія супервізора та супервізанта.	5
11	Правові аспекти проведення супервізії у сфері психічного здоров'я.	5
12	Використання кейс-методу у супервізії.	5
Всього		80

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Завадський Й. С., Ткаченко О. В. "Основи супервізії в психотерапії" – Київ: Академія, 2020.
2. Психологічна асоціація України. "Етичні стандарти супервізії" – Київ, 2018.
3. Дяченко М. І., Кузьменко І. Л. "Практика супервізії у психологічному консультуванні" – Львів: Видавництво ЛНУ, 2019.

4. Гуменюк В. "Основи супервізійної практики" – Київ: Основи, 2020.
5. Психологічна служба України. "Супервізія в роботі психолога: методичні рекомендації" – Київ, 2021.
6. Falender C. A., Shafranske E. P. "Clinical Supervision: A Competency-Based Approach" – American Psychological Association, 2020.
7. Hawkins P., Shohet R. "Supervision in the Helping Professions" – McGraw-Hill Education, 2012.
8. Carroll M. "Effective Supervision for the Helping Professions" – SAGE Publications, 2014.
9. Bernard J. M., Goodyear R. K. "Fundamentals of Clinical Supervision" – Pearson, 2018.
10. Milne D. "Evidence-Based Clinical Supervision: Principles and Practice" – Wiley-Blackwell, 2009.

Інформаційні ресурси:

1. Електронні ресурси ЗФУУ: <https://repo.usfu.edu.ua/home>
2. Офіційний сайт Української спілки психотерапевтів – <https://usp.org.ua>
3. Асоціація практичних психологів і психотерапевтів України – <https://appp.org.ua>
4. Журнал "Практична психологія та соціальна робота" – <http://practical-psychology.com.ua>
5. Освітні онлайн-курси з супервізії та психотерапії – <https://prometheus.org.ua>
6. British Association for Counselling and Psychotherapy (BACP) – <https://www.bacp.co.uk>
7. American Psychological Association (APA) – <https://www.apa.org>
8. International Association for Relational Psychoanalysis & Psychotherapy (IARPP) – <https://www.iarpp.net>
9. Supervision in Psychology Network (SiPN) – <https://www.supervisionnetwork.org>

13. Контроль і оцінка результатів навчання

13.1. Види контролю (поточний, підсумковий), проміжна атестація

Методи контролю: поточний, підсумковий.

При оцінюванні знань здобувача освіти приділяється перевага стандартизованим методам контролю: тестування (комп'ютерне), письмові роботи, контроль практичних навичок.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми. Він містить: опитування, співбесіду, відповіді на питання, комп'ютерне тестування, виступ з доповіддю, захист рефератів.

Підсумковий контроль здійснюється наприкінці вивчення дисципліни у вигляді диференційованого заліку.

13.2. Форми контролю

Оцінка за розділ визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового контролю (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, що присвоюється здобувачу освіти при засвоєнні кожного розділу (залікового кредиту) – 100, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 60 балів (60%), за результатами підсумкового контролю – 40 балів (40%).

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей з кожної теми та під час індивідуальної роботи викладача зі здобувачами освіти. При оцінюванні навчальної діяльності здобувача освіти необхідно надавати перевагу стандартизованим методам контролю: тестуванню, структурованим письмовим роботам, структурованому за процедурою контролю практичних навичок в умовах, що наближені до реальних.

ОЦІНКУ **“ВІДМІННО”** отримує здобувач освіти, який твердо знає програмовий матеріал, глибоко його засвоїв, вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає, у відповіді якого тісно пов'язується теорія з практикою. При цьому здобувач освіти не вагається з відповіддю при видозміні завдання, вільно справляється з задачами та питаннями другого та третього рівня оцінки знань, виявляє знайомство з монографічною літературою, вірно обґрунтовує прийняте рішення, володіє елементами лікарської техніки, різносторонніми навиками та прийомами виконання практичних робіт. Практичні навички виконує без помилок, вміє в професійній діяльності ефективно використовувати набуті знання.

ОЦІНКУ **“ДОБРЕ”** отримує здобувач освіти, який знає програмовий матеріал грамотно і змістовно його викладає, який не допускає значних неточностей у відповіді на запитання, правильно використовує теоретичні положення при вирішенні практичних запитань і задач, володіє необхідними навиками і технікою їх виконання.

ОЦІНКУ **“ЗАДОВІЛЬНО”** отримує здобувач освіти, який знає основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушує послідовність у викладанні програмового матеріалу і відчуває труднощі при виконанні практичних навиків або виконує їх з істотними помилками, з помилками вирішує ситуаційні задачі третього рівня контролю знань.

ОЦІНКУ **“НЕЗАДОВІЛЬНО”** отримує здобувач освіти, який не знає значної частини програмового матеріалу, допускає значні помилки у його викладанні, невпевнено, з великими труднощами виконує практичні навички.

Бали за поточну успішність прив'язуються до середньої арифметичної оцінки за традиційною чотирибальною системою незалежно від кількості занять. Конвертація проводиться перед підсумковим контролем.

Таблиця конвертації середньої арифметичної в кількість балів ECTS

Середня арифметична оцінка за п'ятибальною шкалою	Бали ECTS	Середня арифметична оцінка за п'ятибальною шкалою	Бали ECTS
1	2	3	4
4,93-5,0	60	3,90-3,85	44
4,87-4,80	59	3,84-3,78	43
4,81-4,73	58	3,77-3,72	42
4,74-4,69	57	3,71-3,66	41
4,68-4,60	56	3,65-3,59	40
4,61-4,56	55	3,58-3,53	39
4,55-4,49	54	3,52-3,46	38
4,48-4,43	53	3,45-3,40	37
4,42-4,36	52	3,39-3,33	36
4,35-4,30	51	3,32-3,27	35
4,29-4,24	50	3,26-3,20	34
4,23-4,17	49	3,19-3,14	33
4,16-4,11	48	3,13-3,07	32
4,10-4,04	47	3,06-3,01	31
4,03-3,98	46	3,0	30
3,97-3,91	45		

Підсумковий контроль здійснюється по завершенню вивчення всіх тем на останньому контрольному занятті. До підсумкового контролю допускають здобувачів освіти, які виконали всі види робіт, що передбачені навчальною програмою, та при вивченні розділу набрали кількість балів, не меншу за мінімальну. Конкретні форми підсумкового контролю визначаються у робочій навчальній програмі

Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо здобувач освіти набрав не менше 20 балів.

Оцінювання дисципліни:

Оцінка з дисципліни виставляється лише здобувачам освіти, яким зараховані усі розділи з дисципліни. Оцінка з дисципліни виставляється як середня з оцінок за розділи, на які структурована навчальна дисципліна. Оцінка з дисципліни Fx, F ("2") виставляється здобувачам освіти, яким не зараховано хоча б один розділ з дисципліни після завершення її вивчення. Оцінка Fx ("2") виставляється здобувачам освіти, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але не склали підсумковий контроль. Вони мають право на повторне складання підсумкового контролю не більше двох разів за графіком, затвердженим деканатом.

Здобувачі освіти які одержали оцінку F по завершенні вивчення дисципліни (не виконали навчальну програму хоча б з одного розділу або не набрали за поточну навчальну діяльність з розділу мінімальну кількість балів), мають **пройти повторне навчання з відповідного розділу**. Рішення приймається керівництвом ЗВО відповідно до нормативних документів, затвердженим в установленому порядку.

14. Політика навчальної дисципліни

Здобувач освіти зобов'язаний дотримуватися обов'язків, передбачених статтею 63 Закону України «Про вищу освіту», а також:

- своєчасно та в повному обсязі відвідувати заняття, передбачені навчальним планом та графіком навчального процесу;
- своєчасно та належним чином виконувати всі види завдань, передбаченими навчальними планами та програмами;
- у встановленому державними стандартами обсязі володіти теоретичними знаннями, практичними навичками, сучасними методами досліджень, проходити контрольні заходи, передбачені навчальними планами та програмами;
- своєчасно складати (перескладати) залік, виконувати контрольні роботи, відпрацьовувати заняття в терміни та за графіком, встановленими кафедрою психології;
- своєчасно інформувати викладача щодо неможливості з поважних причин відвідувати заняття;
- постійно прагнути до підвищення загальної культури, морального вдосконалення, проявляти належну повагу до керівних, науково-педагогічних, навчально-допоміжних працівників;
- дбайливо ставитись до майна, яке йому надано в користування, дотримуватись правил внутрішнього трудового розпорядку;
- виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями.
- у повному обсязі відшкодувати збитки, нанесені невиконанням чи неналежним виконанням умов з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки.

Здобувач освіти зобов'язаний дотримуватися положень етичного кодексу ЗФУУ.

Здобувач освіти має права, передбачені статтею 62 Закону України «Про вищу освіту».

Усі форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів зазначенні в положенні університету про оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни.